

Kultur, kristendom - og identitet

Identitet er et vesentlig begrep uansett hvilken faglig innfallsvinkel en velger seg: psykologisk, kulturelt, etnisk, teologisk osv. Og det er komplekst. Hva innebærer begrepet? Hva bestemmer og utgjør et menneskes, et folks, en kulturs, en religions identitet? Er identiteten gitt en gang for alle, eller er den foranderlig? I siste fall: under hvilke omstendigheter og med hvilke konsekvenser? Spørsmålene er mange, og de er store. De figurerer i dagens debatt i en rekke sammenhenger, fra problemstillingene omkring seksualiteten til forholdet mellom norskdom og kristendom i det nye KRL-faget i skolen.

I teologisk forstand er identitetsspørsmålet så gammelt som kristendommen selv. Kirken brøt fram som en størrelse det ikke var mulig å identifisere med allerede foreliggende religiøse merkelapper. Dens identitet var *kristen*. Spørsmålet hva det innebar, var saken som sto til debatt på det første av alle kirkemøter (jf Apg 15). Siden har det fulgt kirken gjennom historien - mer eller mindre bevisst. I løpet av de siste par generasjoner har samtalen på dette punktet tiltatt i intensitet, åpenbart forårsaket av det faktum at kirke og kristendom for alvor er vokst fram som globale størrelser. I misjonens kjølvann har spørsmålene omkring den kristne identitets forhold til kulturell og etnisk egenart vokst fram som det misjonsteologiske tema *par excellence*, gjerne under vignetter som stedegengjørelse, kontekstualisering og inkulturasjon.

Ikke minst har innspill fra andre deler av verden vært med å sette dagsorden for den aktuelle identitetsdebatten. De har åpnet vestlige øyne for en problematikk som mangehundreårig symbiose mellom kristendom og kultur i «kristenheten» hadde bidradd til å fordunkle. I Japan satte den kjente kulturpersonligheten Uchimura Kanzo ved for-

rige århundreskifte ord på saken i sin offentlige streven etter å bevare sin identitet og integritet som *japansk kristen* og *kristen japaner*. De siste ti-årene har forfatteren Endo Shusaku gitt en hel verden del i sin kamp med samme tema. Hva Afrika angår, ligger identitetsproblematikken under bølgen av afrikansk teologi som har vellet fram i løpet av den siste generasjon. Tittelen på en av Kwame Bediakos nyere bøker er programmatisk: *Theology and Identity. The Impact of Culture upon Christian Thought in the Second Century and in Modern Africa* (Regnum Books, Oxford 1992). Det dreier seg om kultur, kristendom og identitet.

Artiklene i foreliggende nummer har på ulikt vis identitet som felles tema. Jørn Henrik Olsen ved Universitetet i København, som etter flere års misjonærtjeneste i Tanzania har anvendt de siste årene til forskning i afrikansk teologi, drøfter noen grunnleggende og tilsynelatende(!) enkle spørsmål: «Eksisterer der en sådan 'ting' som Afrika?» «Hvem definerer den individuelle, sosiale og religiøs-kulturelle identitet?» Spørsmålene er fundamentale for afrikastudier generelt og for afrikansk teologi spesielt, hvor søken etter relevans i forhold til «afrikansk identitet» kommer i tillegg.

Terje Østebø står ved starten av misjonærtjeneste i Etiopia. Han beskjeftiger seg med identitet på et annet felt. Interessen er viet Etiopias muslimer. Hva innebærer de siste års politiske og kulturelle omkalfatringer i landet for det tidligere kristne keiserdømmets muslimske befolkning og deres identitet som etiopere? Muslimene utgjør halvparten av det samlede folketallet, et faktum som tilsier at vi i norsk misjon plikter å sanke langt mer kunnskap om denne siden ved Etiopia.

NOTM har gjennom et par år etterlyst artikler hvor misjonærer reflekterer over sider ved sin praktiske arbeidssituasjon. Harry Vik gjør det under overskriften «Tverrkulturell sjelesorg». Om det ikke umiddelbart fremgår av tittelen, er identitets-tematikken sentral også i dette bidraget. Viks spørsmålsstilling er nettopp hvordan en misjonær kan fungere til hjelp i sjelesorg overfor mennesker som har en ganske annen kulturell og etnisk identitet. På dette fagfeltet skjer det ting av betydning både for misjonærutdanningen og for utdanningen av kirkelige arbeidere til en flerkulturell norsk kontekst.

Endelig kan også Arne Tolos innspill i spalten «Fra misjonærens synspunkt» leses med identitetstematikken som perspektiv.

Jan-Martin Berentsen